

28 - 26 ביוני 1972

החסינות של שריהבטחון

בדיווח מן הכנסת ישנו חוקי-ברזל: ככל שהדברים רציניים יותר, הם זוכים בפחות פירסום. קטטה בין ח"כים, נאום פקנט, להטוטים חסריותוכן - פירסום מובטח. נאום רציני באמת אינו זוכה בשום פירסום - ולא חשוב מי הנואם.

התנסינו בכך השבוע. החלטנו לנגוע בענייה החשר בה ביותר של משק המדינה: תקציב-הביטחון. תהילה ניתחנו את ההשפעה העצומה של התקציב על כל חייו (עיקרו של נאום זה נתפרסם בגיליון זה במדור "הנדון"). אף עיתון אחד לא הקדיש לכך אף מילה אחת.

למחרת היום, בוויכוח הסופי על התקציב, התווכחתי על אותם הדברים עם אנשי הימין, והפתחתי ישיבה ער (ראה מיסגרת). רוב העיתונים לא הזכירו זאת אף במילה אחת.

בין שני הנאומים אמרנו כמה מילים על התור פעה המזורה ביותר: שתקציב ענקי כזה אינו נדון כלל במליאת-הכנסת. ההזמנות לכך באה בוויכוח הקצרצר, שבו יכולים ח"כים לנמק תוך כמה דקות את הסתייגויותיהם לתקציב-הביטחון. מלבד רק"ח, הייתי המסתייג היחיד:

אורי אבנרי: זאת היא, למעשה, ההזדמנות היחידה בשנה לדבר בכנסת במפורש על תקציב-הביטחון. עובדה זו כשליעצמה היא מדהימה. כל חברי הממשלה, העומדים בראש משרדים, מת ייצבים פעם בשנה בפני הכנסת, כדי למסור לה דו"ח על פעולות משרדיהם. אולם משחר המדינה נקבע, כי שר אחד, שריהבטחון, משוחרר מן החובה הזאת. רק הוא לבדו יכול להתעלם מן הכנסת, ומן התהליכים הפרלמנטריים התקינים.

בימי בחונתו של השר דיון, הגיע הזיכרון של משרד-הביטחון במיזאת הכנסת הישנה, עד כדי סרוב שימתו להשיב לשאילתות הנוגצים עימ לעניינים חשובים ובלתי-סודיים, ומתן תשובות שחצניות לשאילתות אחרות.

ההופעה השיגרית בפני ועדת-החקירה-הביטחון, שאין בה אופוזיציה של ממש ואין עליה ביקורת הציבור, אינה תחליף לביקורת ציבורית גלויה ופומבית על תקציב משרד-הביטחון. כפי שנהוג בכל הדמוקרטיות הפרלמנטריות, ללא יוצא מן הכלל. האליבי של צורכי הסודיות, אינו אלא תירוץ. הכנסת היא אחראית, וניתן לנהל בה דיון פומבי, מבלי להיכנס לעניינים סודיים. מה גם שליושבי-ראש הכנסת סמכויות נרחבות ביותר כדי להבטיח שמירת סודות. המצב הנוכחי נוצר והשתרש כדי לתת לשרי-הביטחון הסיוות מוחלטת בפני תהליך כיום דמוקרטיים, ומדי להסיר את דעת תהליך כור מאחת העובדות המכריעות בחיינו הציבוריים - לאומיים - תקציב-הביטחון הקולוסלי.

עצם העובדה שהנהג, בדף צהוב אחד, מונח לפנינו תקציב של שישה מיליארד לירות, למעלה מרבע מכל התוצר הלאומי הגולמי, תקציב המעסיק רבע מכווח-האדם בישראל, ותקציב זה אינו נידון ברצינות מעל דוכן הכנסת - אני חושב שזה מוכיח עד כמה הפרלמנטריות הישראלי רחוק מלמלא את תפקידו!

יצחק גרין: הרי אתה אומר שכל התקציבים אינם נידונים ברצינות.

אורי אבנרי: אני מוכן לקבל את התיקון של חברי-הכנסת גולן, ולומר שכל התקציבים אינם נדונים בכנסת ברצינות. אבל אפילו הרצינות היחסית, שבה נדונים התקציבים האחרים, אינה חלה על התקציב האחד, החשוב, המרכזי. והרי כולנו יודעים עד כמה אין מעט מעות של ממש לדיון על תקציבים סוציאליים וכלכליים, כאשר הגוש העצום הזה, המנומנטלי הזה, שישמו תקציב-הביטחון, מונח על דרכנו!

לבי, לבי

עם בירעם

אחד הנושאים המרכזיים שטיפלנו בהם היה צעד של מגורשי איקרית ובירעם, "לשקם את הכנסיות" שלהם.

הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום, אך הנשיאות לא הכירה בדחיפותה. הגשנו תריסר שאילתות לראש-הממשלה, לשרי-הביטחון ולשרי-החקלאות, אך אלה ייענו רק כעבור זמן.

ההזדמנות לדבר על כך מעל הדוכן באה אגב הנימקת הסתייגויותינו על תקציב משרד-הדתות. פתחתי את דברי כך:

אורי אבנרי: אישם בארץ עומדים שני בתי-תפילה מוזנחים, המוקפים חורבות, אשר מתפללים גורשו מהם לפני שנים רבות, בדרכי עול, מירמה ועושק. והנה, בימים האחרונים, חוזרים המתפללים אל בתי-התפילה שלהם, משקמים אותם ורוצים לארגן סביבם מחדש את חיייהם בכפרי אבותיהם.

לבי, לבי עימם. אין סיפור הנוגע יותר דרב מאשר סיפורם של בני בירעם ואיקרית. אני מקווה ששאיפתם תתגשם, ושני כפרים כאזה, על בתי-התפילה שזהב, יחזרו לחיים.

התערבות על

50 ל"י

מובן שהמשכנו לדחוף להכרעה על הצעת-החוק של האונזר. אמנון ויצורני גילה בחוק-המעבר סעיף, הקובע שעניין שנדחה ללא קביעת תאריך, יש לטפל בו מייד. מכיוון שלא נקבע תאריך להצבעה על חוק האונזר, פנינו ליו"ר הכנסת, הסתמכנו על סעיף זה ודרשנו לקבוע מייד תאריך להצבעה.

זה לא עזר, כמוכן, חזרתי לעניין זה בדברי על תקציב משרד-הדתות: **אורי אבנרי:** עמדתנו כלפי משרד-הדתות פשוטה מאוד. אנו בעד הפרדת הדת מן המדינה.

לכן גם הסתייגויות שלנו הן פשוטות: למחוק את סעיף הרבנות הראשית לישראל; למחוק את סעיף בתי-

מתוך קאריקטורה של זאב ב, הארץ

הדיון הרבניים; למחוק את סעיף בתי-הדין הדתיים השונים; למחוק את סעיף רמת-הגולן. השארנו את הסעיף "המשרד הראשי" עם תקציב של 250 אלף לירות (במקום 25 מיליון 445 אלף לירות). אם המפד"ל צריכה להחזיק שר - שתהיה לו לישיבה ויסע שישה ימים בשבוע במכונית-שרד מפוארת, ויבושם לו.

אבל כל זמן שישנו משרד-הדתות וכל זמן שהכנסת הזאת מוסרת בידו את השלטון הבלעדי על נישואיהם של יהודים, איננו פטורים מלתת את דעתנו על העולות הקיימות בשטח הזה, ובראש וראשונה העול ל"פסולתי-החיתון".

בשבוע שעבר הובאה הצעה לכנסת, אך היא לא הובאה להצבעה. היום אני קורא בעיתון המקורב למלכות מסודי יימת - על המשמר - שישה הצעה לוותר על כל העניין תמורת הבטחה כלשהי לעתיד.

ארי אנקוריין: אתה לא ויתרת על הצע?

תן, והרידו אותך בכבוד.

אורי אבנרי: אני מעדיף שיורידו אותי בכבוד מאשר שיורידו אותי בחוסר-כבוד.

עדה סירנייפיינברג: השאלה היא: מה טובת העניין אומרת?

אורי אבנרי: טובת העניין אומרת: להירחם ולהירחם ולהירחם על העניין הזה, מבלי להפרות אף רלוגע. לא להירחם רק על החריגים - כי אם נגד המצב שממנו הם חורגים.

הבוקר אני התערבתי עם אחד העיתונאים על סכום של 50 לירות, שהעניין הזה לא יעלה כלל להצבעה. בשעתו, התערבתי על בקבוק ויסקי עם חבר-כנסת שהר בחירות לרבנות לא ייערכו בזמן, וזכיתי. האנגלים אומרים שג'נטלמן איננו מתערב על דברים שהוא בטוח בהם. אם כן, אינני ג'נטלמן.

רב זכין: היית צריך להמר על סכום יותר גבוה.

אורי אבנרי: אני יותר מדי ג'נטלמן בש"ביל להמר על סכומים גדולים, כשאני בטוח שאזכה.

יצחק ה. קלינגהופר: מה קורה פה?

טוטו? **אורי אבנרי:** זהו טוטו ליברלים עצמאיים. היה טוטו רבנות. יש טוטו משרד-הדתות.

נתגלה שכספי משרד-הדתות משמשים בחלקם הניכר למימון צורכי מפלגתו של השר. כספי משרדו של כל שר מגיעים לקופת מפלגתו, בשיטה זו או אחרת. הכסף של משרד-הדתות הולך למפלגתו של שר-הדתות.

יושבי-ראש ועדת-הכספים קרא בפנינו מיכתב יפה של השר, המבטיח שזה לא יקרה עוד פעם. אני שמח על כך שפרלמנטר כל כך ותק, כמו יושבי-ראש ועדת-הכספים. גותחה לו עדיין מידה כה רבה של נאיביות חיובית ומלבבת.

לי חסרה אותה נאיביות, ואני בטוח לגמרי שגם להבא יגיעו כספי משרד-הדתות למפלגה הדתית לאור מית. אם לא בדרך הפשוטה, תמצא דרך עקיפה.

המישטרה מול

קבוצות השוליים

נושא אקטואלי אחר שהעלינו לדיון היה מהדל המישטרה לכאן את הטרור של "הליגה להגנה יהודית", ושאר קבוצות-שוליים פאשיסטיות, שביקשו למוע את קיום ועידת-רק"ח. התווכחתי על כך עם השר בצורת קריאות-ביניים לנאום-הסיכום שלו, ולאחר-מכן הגשנו זאת בצורה של הצעת-סיכום.

מעניין ששמואל מיקוניס, נציג מק"י, הצביע בעד הצעת-סיכום זאת:

(א) **הכנסת מציינת** לשבח את גילויי אומץ-הלב של אזרחים, שעזרו למישטרה במירדף אחרי פושעים אליי-מים, תוך סיכון חייהם, וקוראת לציבור לשתף פעולה עם המישטרה לביעור הפשיעה האלימה.

(ב) **הכנסת קובעת** כי המישטרה אינה ערוכה כראוי למאבק בגל הפשיעה הגובר, ובעיקר בהתארגנות עולם-הפשע ועליית האלימות הפלילית והפוליטית.

(ג) **הכנסת מציינת בצער את** מהדלו הי מישטרה ניכח התארגנות קבוצות-שוליים פו לישיות אלימות, ובמיוחד נוכח היווצרות קבוצות טרוריסטיות כאגף הימני הקיצוני.

(ד) **הכנסת מזנה** את אי-יכולתה של המישטרה להגן ביום הרביעי האחרון, בצורה סבירה ויעילה, על קיום ועידתה החוקית של מפלגה המיוצגת בכנסת, וזאת למרות ההודעות המוקדמות של קבוצות אלימות שיש בכונתן לבגוע בכוח את קיום הוועידה.

(ה) **לפיכך מביעה הכנסת את דעתה** שיש צורך באיגון מחדש של צמרת המישטרה, וריענון מתכונת הפיקוד העליון שיה.

לפרסם את

ספר הנישואים!

הצעת-סיכום קצרצרה הגשנו בסוף הדיון על מיש-רד-האוצר.

כאן קרה דבר בלתי-רגיל: שניים מאנשי-המערך הצביעו בעד הצעה שלנו:

אורי אבנרי: אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו מציעה את הסיכום הבא:

הכנסת מטילה על משרד האוצר לפרסם כרבים, מדי שנה, את ספר הנישואים של מס-ההכנסה.

הסבר פניך

לבני הארץ

במקו את הסתייגויות של גח"ל למשרד-הקליטה, דיבר ח"כ אהרון גולדשטיין הקשיש בלהט על האווירה השלילית הקיימת בארץ נגד העלייה. השבתי לו כאשר נימקתי את הסתייגויות שלנו, שנועדו להבטיח לבני-הארץ את אותם התנאים כמו לעולים החדשים: **אורי אבנרי:** חברי-הכנסת גולדשטיין מציע לנו, שבכל משרד ממשלתי יציעו לעולה החדש כיסא, וית ייחסו אליו יפה. אני מציע שבכל משרד ממשלתי יציעו לכל אדם כיסא, ויתייחסו אליו יפה.